

SGP

Vertrouwd met Water

Gemaal
A.F. Stroink

SGP Verkiezingsprogramma
Waterschap Drents Overijsselse Delta
2023 - 2027

Zandweerdplas en RWZI Deventer

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	7
▶ Gerechtigheid.....	7
▶ Rentmeesterschap	7
▶ Veiligheid	7
▶ Solidariteit.....	7
▶ Vrijheid	7
▶ Verantwoordelijkheid.....	7
▶ Orde en respect.....	7
1. Gezonde sloten en een vooruitziend waterbeheer	9
▶ Waterkwaliteit van belang voor de toekomst.....	9
▶ Nitraatrichtlijn en stikstof	9
▶ Biodiversiteit	10
▶ Gezonde bodem.....	11
▶ Bodemdaling en water als ordenend principe	11
▶ Grondwatergebruik	12
▶ Invasieve Exoten	13
▶ Robuust watersysteem in het buitengebied	13
▶ Voldoende water binnen de bebouwde kom.....	13
▶ Grondwater als zoetwatervoorraad.....	14
▶ Klimaat	14
▶ Recreatief medegebruik.....	14
2. Duurzame waterzuivering en Kader Richtlijn Water	17
▶ Waterkwaliteit: nutriënten, opkomende stoffen.....	17
▶ Terugwinnen van grondstoffen en energie.....	18
▶ Verwijderen van nieuwe stoffen	18
3. Veilig achter de dijk	21
▶ Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	21
▶ Dijkverzwarringsplannen	21
▶ Bestrijding van muskusratten en beverratten	22
4. Constructief bestuur	25
▶ Positie van Waterschap als Openbaar lichaam	25
▶ Aanpassing belastingstelsel	25
▶ Tarieven algemeen	25
▶ Tarieven zuiveringsheffing voor huishoudens.....	26
▶ Duurzaamheid.....	26
▶ RES/Energietransitie.....	26
▶ Innovaties	27
▶ Internationale samenwerking	27
Speerpunten	29
Kandidatenlijst	31

Nationaal park Wieden-Weerribben

Voorwoord

Vanouds heeft de SGP een grote verbondenheid met het waterschapsbestel, mede ook door de agrariërs, burgers, bedrijven en natuurorganisaties.

De SGP in Overijssel en Drenthe doen onder andere opnieuw mee aan de verkiezingen voor het deel dat waterschap Drents Overijsselse Delta betreft.

Wij zijn een partij die zorgvuldig wil omgaan met de schepping. Bijbels rentmeesterschap (bouwen en bewaren) nemen wij ook als uitgangspunt in ons waterschapswerk. Zorgen voor een schoon milieu, waar water en natuur als onderdeel van Gods goede schepping deel vanuit maakt.

De SGP ziet het als een Bijbelse opdracht om daar recht aan te doen.

Het beheer omvat onder andere bescherming tegen water in natte perioden, maar ook het beperken van uitdroging wanneer er weinig neerslag valt. Mede door de extreme droogte in meerdere jaren is er ook veel meer aandacht gekomen voor het vasthouden van water.

Flexibel peilbeheer (waterpeil beweegt tussen bepaalde boven- en ondergrenzen om problemen te voorkomen) wordt steeds meer toegepast.

Het belang van agrariërs mag niet ondergeschikt gesteld worden aan natuur en recreatie.

Naast het buitengebied verdient ook het waterbeheer in stedelijke gebieden de nodige aandacht, maar laten we de dorpen niet vergeten. Denk hierbij verder aan minder verstening en meer groen.

In dit verkiezingsprogramma zijn de standpunten van de SGP voor de komende bestuursperiode 2023-2027 verder uitgewerkt.

Wij roepen u en jou op om D.V. 15 maart 2023 te stemmen op één van de SGP kandidaten voor het waterschapsbestuur.

Maar wij hopen en bidden ook dat de Heere deze arbeid wil zegenen.

Namens het SGP bestuur
afdeling Overijssel,

Drs. M. Bossers, voorzitter

Namens het SGP bestuur
afdeling Drenthe,

A. Koekoek, voorzitter

Gemaal Wetering Oost

Inleiding

Voor het waterbeleid baseert de SGP zich op de volgende uitgangspunten. Vanuit deze principes of waarden worden beleidsproblemen (die al dan niet in het verkiezingsprogramma zijn vermeld) benaderd.

Gerechtigheid

(op het publieke terrein, daar is de overheid verantwoordelijk voor)

- ▶ Goede verhoudingen tussen bestuur, agrariërs en burgers;
- ▶ Eerlijke verdeling van lasten (de vervuiler betaalt en degene die profijt heeft van maatregelen betaalt);
- ▶ Bij waterpeilbeheer: zoveel mogelijk recht doen aan belanghebbenden in een (stroom)gebied;
- ▶ Bij belastingheffing voor zuiveringsbeheer geldt naast het uitgangspunt dat de vervuiler betaalt (i.p.v. 1-3 vervuilingseenheden) ook de eenvoud van het heffen.

Rentmeesterschap

- ▶ Verantwoord gebruik van- en goede zorg voor- de leefomgeving;
- ▶ Oog voor de toekomst en voor belangen van toekomstige generaties.

Veiligheid

- ▶ Aanleg en onderhoud van deugdelijke waterkeringen is een zaak van lange termijn; vanwege prioriteit hiervan (i.c.m. ten onrechte minder gevoelde urgentie) is aparte behartiging door waterschap nodig. Daarom is het verstandig deze overheidstaak niet onder te brengen in een algemene bestuurslaag zoals provincie.

Solidariteit

- ▶ Alle Nederlanders betalen mee, ook wie niet direct profiteert van een waterkering;
- ▶ Steun voor inwoners in gebieden die anders het hoofd niet boven water

kunnen houden, bijvoorbeeld: Enerzijds betalen inwoners in hoger gelegen gebieden van Drenthe, Salland en Twente deels mee aan de hoofdwaterkeringen in Noord-West Overijssel en langs de IJssel. Anderzijds betalen inwoners in lager gelegen gebieden ook mee aan het oppompen van water naar hoger gelegen gebieden.

Vrijheid

- ▶ Een waterschap is geen uitvoeringsorgaan van de rijksoverheid of provincie en moet daarom over een redelijke/ passende mate van beleidsvrijheid beschikken om de wettelijke taken uit te voeren.

Verantwoordelijkheid

- ▶ Goed waterbeheer behoeft draagvlak onder de bevolking. Een democratisch gekozen bestuur dat regelmatig verantwoording aflegt over het gevoerde beleid heeft daarom onze sterke voorkeur. Bij dit monistisch stelsel passen geborgde zetels om kennis permanent aanwezig te laten zijn;
- ▶ Zorg voor schoon en voldoende water is niet alleen een overheidstaak. Iedere inwoner hoort hieraan bij te dragen, bijv. door verantwoord omgaan met afval (wat van de hand gedaan wordt).

Orde en respect

- ▶ Respect voor de historische ordening van het landschap, vaak meebepaald door rivieren en andere waterlopen;
- ▶ Water als ordenend principe voor ruimtelijke ordening / inrichting van het landschap.

Sloot bij Rouveen

Gezonde sloten, vooruitziend waterbeheer

De zorg voor schoon water, de beschikbaarheid van voldoende water in droge tijden én de voorkoming van wateroverlast in natte tijden zijn twee (van de drie) kerntaken van een waterschap. De laatste jaren zijn helaas gevolgen zichtbaar van klimaatveranderingen. Zoek vooral naar mogelijkheden van aanpassing (adaptatie) en voorkomen (mitigatie) op eigen terrein.

Waterkwaliteit van belang voor de toekomst

Oppervlaktewaterbeheer is voor de waterschappen een complexe taak, waarbij veel belangen en partijen een rol spelen. De SGP wil samen met de betrokken instanties tot overeenstemming komen. Daardoor moet een breed draagvlak ontstaan voor toekomstbestendige maatregelen waar de verschillende partijen belang bij hebben.

Ook voor de agrarische sector is voldoende kwaliteit van het oppervlaktewater van groot belang. Samen met de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) zijn convenanten opgesteld die de emissies terug moeten dringen. Als de agrarische sector duurzaam onderneemt, draagt dat bij aan een betere waterkwaliteit. De SGP ondersteunt het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), een initiatief van de LTO om emissies in het oppervlaktewater en grondwater terug te dringen.

Concreet

- ▶ Blijf als waterschap in gesprek met de agrariërs. Zij hebben over het algemeen de meeste kennis van- en ervaring met het agrarisch gebied;
- ▶ Op korte termijn een plan opstellen voor de waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water -KRW-) waarin integraal wordt gezien wat er vóór 2027 nog moet worden uitgevoerd. Wat is nodig, wat is haalbaar en betaalbaar en wat moet nog worden uitgezocht;

- ▶ Wanneer toch meer inspanning noodzakelijk is, dienen hiervoor ook geldmiddelen van andere instanties en/of Europese subsidies beschikbaar te komen;
- ▶ Een goede ontwikkeling van de natuur is belangrijk voor ons allen, maar zeker ook voor de agrarische sector. Zonder een natuurlijk evenwicht kan de maatschappij in de toekomst voor grote kosten komen te staan.

Nitraatrichtlijn en stikstof

Water is vaak een bepalende factor als het gaat om de kwaliteit van de natuur (en dus ook Natura 2000-gebieden). Naast het waterpeil kan water een belangrijke rol spelen bij het transport van nutriënten, zoals stikstof en fosfaat uit en naar natuurgebieden. Als kennispartner nemen waterschappen daarom deel aan de gebiedsprocessen, die erop zijn gericht natuurkwaliteit in Natura 2000-gebieden te verbeteren. Deze opgave valt onder verantwoordelijkheid van de provincie en deze dient dan ook voor het grootste deel van de financiering te zorgen. De discussie rondom stikstof mag zich niet alleen afspelen rondom de agrarische sector. Ook (vlieg)verkeer en industrie zorgen voor grote uitstoot. De opgave voor de agrarische sector is bij een natuurlijk beheer te zorgen voor een minimale stikstofbelasting op de omgeving.

Concreet

- ▶ In het buitengebied moet de functie

van de agrarische sector leidend zijn. De sector wordt actief betrokken in afwegingen;

- ▶ De SGP vindt dat meer werk gemaakt moet worden van het afkoppelen van riooloverstorten die veedrinkwater, flora en fauna bedreigen;
- ▶ Maatregelen voor waterkwaliteit moeten worden gebaseerd op metingen en zijn geënt op de lokale omstandigheden.

De waterbeheerder draagt met een gericht onderhoudsprogramma zorg voor een optimale aan- en afvoer van het water, in combinatie met een schone watertgangbodem. De SGP is voor risicogestuurd baggeren (niet meer volgens vaste schema's), maar wil jaarlijks evalueren of dit niet tot ongewenste situaties leidt. Robuuste watersystemen hebben de voorkeur. In de nieuwe bestuursperiode moet duidelijkheid komen over het toekomstbestendig maken van het watersysteem en wat de kosten hiervan zijn. Samen met waterberging-oevers die natuurvriendelijk worden ingericht, moet er aandacht zijn voor een ecologisch evenwicht. Wel moeten steeds de kosten en opbrengsten worden afgewogen om tot een goede business-case te komen.

Concreet

- ▶ De SGP wil dat bij aanpassing van watergangen goed gelet wordt op het beheersbaar houden van de onderhoudskosten;
- ▶ Er moeten heldere onderhoudsplannen zijn, of gemaakt worden, waardoor duidelijk is wie wat doet;
- ▶ Efficiëntie in uitvoering onderhoud is voor ons belangrijker dan een nieuwe (onderhouds)inrichting.

In de komende jaren zal het programma Waterschapszorg (watersysteem/sloten optimaal inrichten en onderhouden waarna de verschillende functies in het gebied vanuit het watersysteem optimaal worden ondersteund) worden voortgezet. Periodiek moet worden beoordeeld of bijstelling noodzakelijk is. Dat moet zeker

wanneer de geraamde kosten veel hoger uitkomen dan ingeschat is.

Concreet

- ▶ De SGP is voor een kostenbewust waterschap. Het blijft noodzakelijk om steeds te beoordelen of de kosten van plannen binnen de gewenste bandbreedte, en zo mogelijk zelfs aan de onderkant daarvan, blijven;
- ▶ De SGP wil dat het waterschap zich (vooral) blijft richten op de kerntaken;
- ▶ Aanpassen aan inzichten die verkregen zijn bij tot nu toe uitgevoerde Water-Op-Maat (WOM) projecten;
- ▶ Projecten die in de komende periode opgepakt worden, waar het kan, combineren met andere noodzakelijke werkzaamheden in het gebied. Dat kan ook zijn in samenwerking met andere overheden/instanties.

Biodiversiteit

Een goede ontwikkeling van de natuur is belangrijk voor ons allen, maar zeker ook voor de agrarische sector. Zonder een natuurlijk evenwicht kan de maatschappij in de toekomst voor grote kosten komen te staan. Biodiversiteit is een zaak om na te streven op alle eigendommen van de waterschappen, én om te stimuleren op eigendommen van ondernemers en mede overheden.

Een goede biodiversiteit en een gezonde bedrijfsvoering hoeven elkaar niet in de weg te staan. Een grote variatie aan teelten levert een bijdrage aan biodiversiteit. Daarbij moet bijzondere aandacht zijn voor weidevogels en voor de bescherming van bijenkolonies. Dit geldt ook voor het agrarisch natuurbeheer langs waterlopen.

Sloten zijn het meest voorkomende type zoet water in het agrarische gebied. De SGP adviseert dan ook om onderzoek te doen naar de mechanismen die ten grondslag liggen aan de biodiversiteit in sloten. Het beleid inzake biodiversiteit moet worden afgestemd met de provinciale aanpak. Daarbij moet ook overleg zijn met betrokken partijen, zoals agrarische vertegenwoordigers.

Concreet

- ▶ De SGP wil agrariërs betrekken bij het onderhoud van de natuur;
- ▶ De natuurontwikkeling lift mee met een adequaat waterbeheer;
- ▶ Bij natuurontwikkeling ten koste van de agrarische ondernemer moet er een toereikende compensatie of vergoedingsregeling worden aangeboden.

Gezonde bodem

Meer organische stof in de bodem verbetert het waterbindend en het waterbufferend vermogen van de bodem. Daarvoor is veel aandacht. Waterschappen ondersteunen initiatieven die tot doel hebben het organische stofgehalte in bodems te verbeteren. In de agrarische sector wordt hier al jaren aan gewerkt. De aanpak en het resultaat verschillen per grondsoort en gebied. De waterschappen kunnen hun voordeel doen met de opgebouwde kennis, en participeren en faciliteren waar mogelijk.

Een gezonde bodem heeft bodemleven nodig. Hier ligt een relatie met de emissies. Vanuit emissie oogpunt wil je verschrallen, maar dan wordt de bodem

een dichte betonplaat. Hier moet een optimum gevonden worden, waarbij de agrarische sector, overheden en de kennisinstituten (bijvoorbeeld WUR) in de sector onze samenwerkingspartners zijn. Doorontwikkelen van precisielandbouw wordt door de SGP omarmd.

Bodemdaling en water als ordenend principe

Het land is van de boeren, het landschap is van iedereen. Dit vraagt om balans van deze twee invalshoeken met respect voor rollen en belangen.

De grote uitdagingen op het gebied van bodemdaling, biodiversiteit en klimaatadaptatie vragen om een actieve faciliterende inbreng vanuit het waterschap, maar geven ook duidelijk aan waar de grens en verantwoordelijkheid ligt.

Het is noodzakelijk om in veenweidegebieden een flexibel en dynamisch peilbeheer te voeren, zodat proces van bodemdaling wordt afgeremd. Het is en blijft belangrijk om onderzoek te doen naar innovatieve technieken, zoals onderwaterinfiltratie, om de bodemdaling effectief te beperken.

Sloot bij Kampereiland

Stuw Nw. Wetering Laag-Zuthem

De SGP is voor het behoud van het vitale veenweidegebied voor de agrarische sector en wil voorkomen dat die gebieden onder water worden gezet. Provincies en gemeenten moeten zeer terughoudend zijn in het omzetten van dergelijke gebieden in natuur.

De problematiek van bodemdaling moet met gemeenten, provincies en het Rijk worden aangepakt om kennis te bundelen en oplossingen aan te dragen, zodat er toekomst is voor een vitale agrarische sector. De bodemdaling is een algemeen maatschappelijk probleem, wat gezamenlijk zal moeten worden opgelost en bekostigd.

Concreet

- ▶ De functie van het gebied moet leidend zijn bij het peilbeheer;
- ▶ Behoud veenweidegebieden voor gebruik als landbouwgrond;
- ▶ Evenwichtige afweging van belangen bij onttrekkingen en beïnvloeding van het grondwater.

Grondwatergebruik en onttrekkingen i.v.m. droogte en uitbreiding drinkwatergebieden

Door de grote droogteperiodes in de afgelopen jaren is in veel drinkwaterwingebieden te veel diep grondwater onttrokken. Provincies zijn samen met de drinkwaterbedrijven naarstig op zoek naar uitbreiding van nieuwe drinkwaterwingebieden. Een aantal studies heeft geleid tot een voorlopig beeld waar in de nabije toekomst drinkwater gewonnen zou gaan worden. In veel gebieden raakt dit ook aan de waterschapstaak omdat er nog veel onduidelikheden zijn ten aanzien van de effecten op het ondiepe grondwater en het watersysteembeheer van oppervlaktewater.

Concreet

- ▶ De SGP pleit voor een uitgebreide effectrapportage om de gevolgen van mogelijke nieuwe drinkwatergebieden goed in beeld te krijgen en de eventuele gevolgen voor landgebruik, bodemdaling en watersysteembeheer in beeld te hebben;

- ▶ Als gevolg van toenemende druk op een goede drinkwaterkwaliteit vanwege toename van ondergronds ruimtegebruik zal in overleg met gemeenten, Unie van waterschappen, omgevingsdiensten en provincies kritisch gekeken moeten worden hoe verantwoord grondwaterbeheer moet worden toegepast om een goede drinkwaterkwaliteit te waarborgen. Hierbij zal samenwerking gezocht moeten worden met de betrokken partners.

Invasieve Exoten

De snel voortwoekerende exoten die een gevaar vormen voor andere diersoorten, de waterkwaliteit en de dijkstabiliteit vragen om een actieve bestrijding. Onderzoeken hebben aangetoond dat met name de Rode Amerikaanse rivierkreeft schadelijk kan zijn voor dijken, landerijen en de waterkwaliteit. Ook het halen van eisen uit de Kaderrichtlijn Water wordt door de Rode Amerikaanse rivierkreeft bedreigd, en dat vraagt om landelijk beleid om actief deze exoot te bestrijden. Landelijke wetgeving verhindert momenteel een effectieve bestrijding. De landelijke overheid is de bevoegde partij om te bestrijden, maar lijkt zich onvoldoende bewust van het probleem.

De Japanse duizendknoop wordt tot de meest invasieve exoten gerekend. Is de plant eenmaal gevestigd, dan is hij zeer moeilijk weer weg te krijgen. Door zijn sterke groei krachten worden inheemse plantensoorten verdrongen. De sterke wortelstokken en stengels van de Japanse duizendknoop zijn in staat om schade te veroorzaken aan gebouwen, leidingen en wegen. Bestrijding van deze exoot is dus van groot belang om uiteindelijk de veiligheid te kunnen waarborgen.

Concreet

- ▶ Er zullen extra financiële middelen beschikbaar gesteld moeten worden voor de bestrijding van invasieve exoten.

Robuust watersysteem in het buitengebied

In verband met klimaatverandering is het

van groot belang dat ons watersysteem robuust is zodat we klaar zijn voor de toekomst. Water dient ook in het geval van hevige regenval zodanig – na(ast) vasthouden – te worden afgevoerd dat alleen onvermijdelijke schade kan ontstaan voor de aanliggende agrarische percelen. Dit geldt zowel voor het ontwerp van het watersysteem als voor het onderhoud.

Concreet

- ▶ Robuust maken van het watersysteem in het buitengebied zodat ons systeem ook bestand is tegen intensieve regenval en langdurige natte perioden, maar ook bij langdurige droogte. Een reële planning zal nodig zijn om het geheel inzichtelijk te maken en de voortgang te kunnen bewaken. Het riet in de watergangen voldoende maaien, zodat de waterdoorgang gegarandeerd is. Dit wel haalbaar en betaalbaar uitvoeren;
- ▶ De SGP wil dat iedere eigenaar (agrarisch, coöperaties van agrariërs, natuurorganisaties en terreinbeheerders) van gronden in het landelijk gebied, dit goed beheert;
- ▶ Een optimale bereikbaarheid en een goede communicatie in tijden van overlast is van groot belang.

Voldoende water binnen de bebouwde kom

Het belang van water in bebouwd gebied van dorp en stad wordt onderschat. Niet alleen te veel water, maar ook een watertekort zal ons in de toekomst voor belangrijke vragen stellen. Het waterschap dient hier samen te werken met gemeenten. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het stelsel binnen de bebouwde kom. Samenwerking is nodig omdat het stelsel van het waterschap hier weer op aansluit. Uiteraard werken we ook samen met andere waterschappen en provincies omdat de problemen én de oplossingen zich niet aan de waterschapsgrenzen houden. Bij dit vraagstuk gaat het niet alleen over wateroverlast -tijdelijke opgave van berging- maar ook over hitte en droogte.

Concreet

- ▶ De bestaande samenwerking van de afvalwaterketen in RIVUS, waarin de 8 Overijsselse gemeenten binnen ons werkgebied, de provincie Overijssel, het drinkwaterbedrijf Vitens en het waterschap hun krachten bundelen, voortzetten. Dat geldt ook voor FLUVIUS, het vergelijkbare samenwerkingsverband van 5 Drentse gemeenten en Steenwijkerland, Waterleidingmaatschappij Drenthe, Vitens en het waterschap. Deze verbanden moeten erop gericht zijn de totale maatschappelijke kosten van afvalwaterbeheer en klimaatadaptatie zo laag mogelijk te houden;
- ▶ Aanpak dient plaats te vinden op basis van urgentie. Dit houdt in dat gebieden die bekend zijn als kritisch het eerst aan de beurt zijn. Deze planning dient open met de burgers te worden gecommuniceerd;
- ▶ Veel van het schone regenwater komt in het vuilwatersysteem. Dat kost het waterschap (veel) geld. In samenwerking met gemeenten onderzoeken op welke manier het aanbod van schoon water naar het rioolsysteem kan worden beperkt en stedelijk groen wordt bevorderd;
- ▶ Water is belangrijk in situaties dat het langdurig droog en warm is. Uitgangspunt is dan ook het vasthouden en bergen van water;
- ▶ In het Deltaprogrammaonderdeel Zoetwater wordt aandacht gevraagd voor een juiste verdeling van zoetwater in ons land. De SGP vindt het belangrijk dat er in de landbouwsector – inclusief glastuinbouw – gebruik wordt gemaakt van innovatieve maatregelen, zoals opslag van hemelwater in de grond. Daardoor hoeven er minder maatschappelijke kosten te worden gemaakt. De verdringingsreeks die bij droogte wordt gehanteerd, moet worden heroverwogen. Daarbij moet er een betere afweging komen tussen kwetsbare natuur

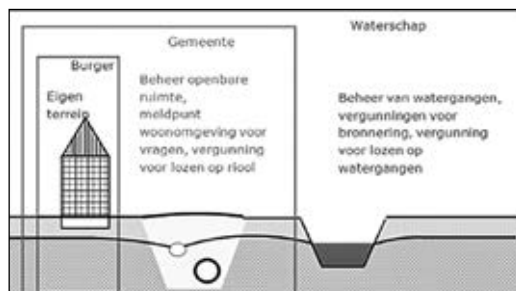

Stuw Vechterweerd

- en economische activiteiten;
- ▶ Samen met de agrarische sector regelen dat zoetwater wordt vastgehouden in ons watersysteem. Stimuleren door voorbeeldprojecten en bevorderen door ondersteuning.

Grondwater als zoetwatervoorraad

Ook grondwaterbeheer valt onder regionaal waterbeheer. In de Waterwet krijgen de waterschappen nadrukkelijk de rol van waterbeheerder, ook voor het grondwater. Grondwater trekt zich niets aan van perceelgrenzen. Daarom is het goed dat duidelijk is waar de verantwoordelijkheden liggen. In het schema hieronder is dit weergegeven:

Concreet

- ▶ Meer adequaat monitoren van de zoetwater beschikbaarheid in de grond;
- ▶ Nadenken over de manier waarop het mogelijk is om na langdurige droogte de buffers versneld aan te vullen;
- ▶ Evenwichtige afweging van belangen bij onttrekkingen en beïnvloeding van het grondwater;
- ▶ Met de (agrarische) sector afstemmen op welke wijze een evenwichtige onttrekking van het beschikbare grondwater kan plaatsvinden. Dit om wildgroei hierin te voorkomen.

Klimaat

Het klimaat verandert, dat is aantoonbaar. De wijze waarop de mens met het milieu is omgegaan in de laatste 200 jaar is daar mede debet aan, door de enorme emissie van broeikasgassen. Er zal op korte termijn gezocht moeten worden naar een nieuw evenwicht. Op het terrein van mitigatie (voorkomen van meer broeikasgas-

sen) hebben de waterschappen een taak in de uitoefening van hun **drie kerntaken** (aanleg en beheer waterkeringen, het landelijk watersysteem [voldoende water] en het zuiveren van rioolwater). Daarnaast komen de effecten van de klimaatverandering direct bij de waterschappen: wateroverlast, droogte en karakterverandering van rivieren die uitmonden via Nederland. De maatregelen die we nemen om deze effecten te beheersen (adaptatie) hebben gevolgen voor de tarieven. Ook om handelingsbewustzijn te bevorderen, kan een doorwerking in de tarieven mogelijk te verdedigen zijn. Het gaat niet zozeer over een watertekort of -overschot, maar om de verdeling van water over de seizoenen. De betrokkenheid van het waterschap is essentieel. Daarbij is een goede toestand van de bodem van eminent belang. Dit gezien het feit dat eigenlijk genoeg neerslag valt in Nederland, maar de hoeveelheid lokaal moeilijk is te beheersen.

Recreatief medegebruik

Om te kunnen genieten van water wil de SGP waar mogelijk medegebruik van schouwpaden, fiets- en wandelroutes op dijken toestaan. Daarbij dienen wel een aantal spelregels in acht genomen worden. Belangrijkste is dat geen loslopende honden toegestaan worden in de directe omgeving van landbouwgronden. Zij kunnen gemakkelijk besmettelijke ziekten overdragen. Het kan niet zo zijn dat agrariërs daardoor grote risico's gaan lopen en zelfs hun bedrijfsvoering in gevaar kan komen.

Concreet

- ▶ Positieve grondhouding innemen voor recreatief medegebruik van schouwpaden en dijken;
- ▶ Duidelijke voorwaarden stellen aan dit medegebruik;
- ▶ Streng optreden bij blijvende overtreding van voorschriften;
- ▶ Omdat recreatief medegebruik geen kerntaak voor het waterschap is, moet financiering vooral komen van andere instanties.

RWZI Zwolle

Duurzame waterzuivering

Het stelsel van de riolering en de afvalwaterzuivering vormen samen de ‘afvalwaterketen’. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de riolering. Het transport van het afvalwater en de zuivering in de rioolzuiveringsinstallatie is echter één van de drie kerntaken van de waterschappen. Deze installaties kosten veel geld – net als het beheer en onderhoud ervan. Om de kosten te drukken en de duurzaamheid te bevorderen, moet het zuiveringsproces zo optimaal mogelijk verlopen.

Waterkwaliteit: nutriënten, opkomende stoffen

Vanuit rioolwaterzuiveringen (RWZI's) vinden lozingen op het oppervlaktewater plaats. De lozing van opkomende stoffen, van huishoudens en bedrijven, heeft onvoldoende aandacht alvorens het bij een RWZI komt. In de eerste plaats is het van belang dat er bij bewoners veel meer bewustwording via een goede communicatie plaatsvindt over wat we allemaal door het putje spoelen. In de tweede plaats is het nodig dat er kritisch naar de toegelaten stoffen en middelen wordt gekeken. Daarnaast is er onderzoek nodig naar de aard en omvang van de verontreinigingen en vooral naar kosteneffectieve zuiveringsmethoden. Gecoördineerd onderzoek naar verwijdering van nieuwe stoffen uit effluent is nodig, zodat effectieve zuiveringsmethoden ontwikkeld en toegepast worden op RWZI's. Daarbij is nodig de impact te weten van de zuivering op het watersysteem. Door meten tot weten. Welke factoren van invloed zijn op de waterkwaliteit zijn niet altijd duidelijk.

Uit recent onderzoek is gebleken dat de uitwerpselen van huisdieren een forse bijdrage kan leveren aan de stikstofbelasting in natuur- en recreatiegebieden. Bekend is dat ook de waterkwaliteit in watergangen langs uitlaatgebieden wordt beïnvloed en waar veelvuldig paarden in het water bij een zandstrand lopen, is de waterkwaliteit meestal onvoldoende door een te hoog aantal ziekteverwekkende bacteriën door belasting met diverse nutriënten. Waar van agrariërs inspan-

ning wordt verlangd met bemestingsvrije zones geldt dat evenzeer in gevoelige gebieden voor huisdierenbezitters.

Bij ganzen speelt dezelfde problematiek. Vaak grazen ganzen op agrarische gronden en overnachten ze in natuurgebieden. Er zullen maatregelen geformuleerd moeten worden.

Door afkoppeling van hemelwater van rioolstelsels stroomt steeds meer water via verharde oppervlakten naar het watersysteem. Het is niet altijd duidelijk welke gevolgen dit heeft voor de waterkwaliteit.

De Unie van Waterschappen (UvW) stelt in de *position paper Kaderrichtlijn Water 2019* dat de waterkwaliteit in Europa sinds de invoering van de KRW weliswaar verbetert, maar dat het langzaam verloopt en het veranderende klimaat de waterkwaliteit bovendien onder druk zet.

Als SGP-fractie kunnen wij dit proces niet de prioriteit geven om alle KRW doelen voor 2027 te realiseren.

Door de forse inflatie en de gestegen kosten is het budget en de beschikbare capaciteit niet in overeenstemming met de opgave om alle KRW doelen binnen deze tijdslimiet te halen.

Concreet

- Inwoners bewustmaken van de schadelijke gevolgen voor de waterkwaliteit wanneer medicijnresten en allerlei chemische stoffen door het afvalputje worden weggespoeld;

Nationaal park Wieden-Weerribben

- ▶ Indien mogelijk met beperkte gevolgen voor de tarieven, RWZI's aanpassen met een extra zuiveringstrap om medicijnresten en nano deeltjes van vreemde stoffen te verwijderen;
- ▶ Monitoren waterkwaliteit na afkoppeling hemelwater van rioolstelsels;
- ▶ Werken aan bewustwording huisdierenbezitters voor mogelijke gevolgen waterkwaliteit langs uitlaatgebieden;
- ▶ Samen met gemeenten terugdringen van riooloverstorten op oppervlaktewater.

Terugwinnen van grondstoffen en energie

Als rentmeester moeten we zorgvuldig omgaan met grondstoffenvoorraden, energiebronnen en met de natuur. Afvalwater kan worden gezuiverd met behulp van energie en chemicaliën. Daarbij worden reststoffen geproduceerd. Op veel plaatsen wordt het afvalwater gezuiverd door grondstoffen en energie terug te winnen met de bedoeling het gezuiverde water opnieuw te gebruiken. Hergebruik van water dient ook om oneigenlijk gebruik van drinkwater te beperken. De maatschappij is te veel ingesteld op sectoraal [verkokerd] denken: de één

vervuilt, een ander verzamelt, een ander maakt schoon of vernietigt. Ketenbewustzijn moet bevorderd worden. Ook als het gaat om het gebruik van het toilet. Daarom moet gestreefd worden naar regionale productie, consumptie, behandeling van de waterketen en vervoer. Waardevolle stoffen die onvermijdelijk in het riool komen, moeten tegen verantwoorde kosten eruit gehaald worden. Anders spoelt veel naar zee. Stelregel: wat uit de aarde komt, blijft óp de aarde.

Een belangrijke voorwaarde voor het opnieuw inzetten van teruggewonnen grondstoffen is de beëindiging van de afvalstof-status.

Concreet

- ▶ Afvalstoffen omzetten in grondstoffen;
- ▶ Energie terugwinnen (thermisch) door energiefabrieken bij afvalwaterzuiveringsinstallaties te bouwen;
- ▶ Actiever inzetten op gezamenlijke exploitatie met bedrijfsleven;
- ▶ Gestreefd moet worden naar hergebruik van fosfaat uit rioolwater.

Verwijderen van nieuwe stoffen

Stoffen zoals medicijnen, microplastics en nanodeeltjes vormen nu al een probleem

IJssel bij Kampen

en tot nu toe wordt dat probleem alleen maar groter. We kunnen de consequenties ervan op langere termijn nog niet overzien. Met de huidige hoeveelheden (hemel)water is het veel te duur om medicijnen en andere nieuwe stoffen uit het water te halen. Het waterschap heeft als taak om dit probleem aan te pakken. Voor het verwijderen van medicijnresten in het water is de urgentie aanwezig. Aanpak hiervan dient bij de bron te beginnen. De centrale vraag is op welke manier kan worden voorkomen dat deze stoffen in het afvalwater terechtkomen? Bewustwording en beleid voor de productie en het gebruik van deze stoffen in producten is essentieel.

Concreet

- ▶ Stimuleren om nog meer niet gebruikte medicijnen bij de bron in te zamelen. Dit zal plaats moeten vinden bij apotheek en apotheekhoudende huisartsen;
- ▶ Bewustwording en aanpak bij de bron (burgers en bedrijven) om nieuwe schadelijke stoffen in afvalwater zo veel mogelijk te voorkomen;
- ▶ De SGP wil dat ziekenhuizen, verpleeghuizen en andere locaties waar veel medicijnresten in het afvalwater komen, zich in de komende jaren, in overleg met het waterschap, meer gaan inzetten voor terugdringing van de hiervoor genoemde ongewenste lozingen;
- ▶ Naast aanpak van de bron, actief aan de slag gaan met het verwijderen van medicijnresten uit afvalwater ('de vierde trap'), als eerste op plaatsen waar het effluent gebruikt kan worden.

Hoogwater bij Dalfsen

Veilig achter de dijk

De zorg voor waterveiligheid is ook een kerntaak van waterschappen. Zeedijken moeten bij storm en hoge waterstanden blijvend het zeewater keren. Rivierdijken moeten de grote hoeveelheden regen- en smeltwater vanuit het buitenland blijvend kunnen afvoeren. Secundaire veendijken en kades zorgen voor de afvoer van het water uit de polders.

Het landelijk vastgestelde Hoogwaterbeschermingsprogramma (2019-2023) is berekend op een statistische overstromingskans van dijken van maximaal eens in de tweeduizend jaar. Vanaf 2014 wordt gerekend met een nieuw klimaatscenario op basis van de zeespiegelstijging en tropische regenbuien. In 2021 heeft het KNMI Klimaatsignaal'21 gepubliceerd en in 2023 worden nieuwe klimaatscenario's verwacht.

Concreet

- ▶ De SGP staat voor sterke, robuuste dijken en droge voeten;
- ▶ Er moet rekening worden gehouden met een realistisch klimaatscenario.

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Waterveiligheid is kernopgave, maar er moet ruimte en subsidie mogelijk zijn voor ruimtelijke kwaliteit en leefomgeving gezien de forse ingreep in het gebied. Soberheid en doelmatigheid moet het uitgangspunt blijven van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en het Delta-programma.

Tot 2050 werken we binnen het bestaan van de programma van dijkversterkingen aan de bescherming van het gebied tegen overstromingen. Maatregelen om de gebieden te beschermen tegen overstromingen blijven nodig en belangrijk. Wij moeten rekening houden met een stijging van de zeespiegel, hogere rivierstanden bij extreem weer en periodes van droogte die een negatieve invloed kunnen hebben op de stabiliteit van de rivierdijken. Normen worden landelijk bepaald. Nu is het een landelijk programma waar iedereen aan mee betaalt. Het is belangrijk dat dit ook zo blijft.

Concreet

- ▶ Veiligheid staat voorop, maar er moet een eerlijke keuze worden gemaakt op basis van urgentie;

- ▶ Inzetten om de kosten per kilometer omlaag te brengen;
- ▶ Er moet zo nodig extra worden geïnvesteerd in dijkverbetering;
- ▶ Er is op korte termijn extra geld nodig voor aanpassing aan het klimaat;
- ▶ Verbeteren samenwerking waterschappen en Rijkswaterstaat bij dit soort projecten, vooral ook op gebied van kennisontwikkeling en innovatie;
- ▶ Uitvoeringsopgaven van Rijkswaterstaat in de watersystemen structureel koppelen aan HWBP-projecten;
- ▶ De uitkomst van de watertoets van het waterschap moet bindend worden voor initiatiefnemers van plannen.

Dijkverzwaringsplannen

Het waterschap werkt in opdracht van het ministerie (meestal in samenwerking met Rijkswaterstaat) de plannen tot dijkverzwaring uit tot bestekken per dijkvak. Deze worden vervolgens aanbesteed. Het is belangrijk om een functioneel resultaat te behalen tegen redelijke kosten. Het waterschap houdt sterk rekening met de inspraak door omwonenden en bedrijven. Ook omgevingsfactoren, zoals bestaande bebouwing en natuur, spelen een rol. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse is hierbij onmisbaar.

Concreet

- ▶ Bij het aanbesteden van werk worden werkzaamheden bij voorkeur gecombineerd;
- ▶ Innovatieve 'slimme dijken' worden ondersteund, maar er mag niet worden geëxperimenteerd.

Bestrijding van muskusratten en beverratten

Waterschappen zorgen voor een systeem van dijken, oevers, sloten, stuwen en gemalen die nodig zijn om dit gebied droog te houden. Dit hele systeem is gevoelig voor schade van muskus- en beverratten. Waterschappen moeten alle dijken, oevers en kanalen wettelijk beschermen tegen schade van muskus- en beverratten. Deze schade is momenteel alleen te voorkomen door de muskus- en beverratten te vangen en de populatie zo klein mogelijk te hou-

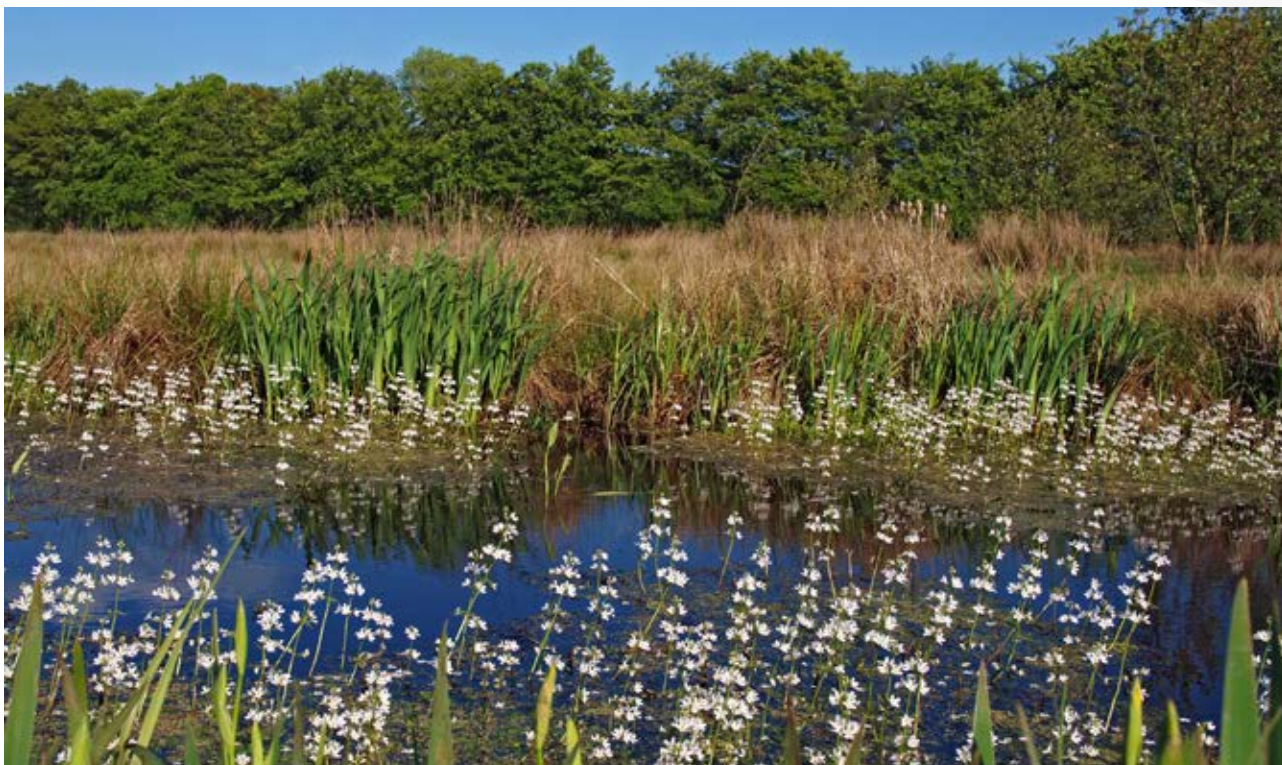
den. Vooral voor de oprukkende beverrat zijn landelijke afspraken en beleid noodzakelijk, ook in samenspraak met de ons omringende landen. De rattenbestrijding is een wettelijke taak van het waterschap.

Concreet

- ▶ Er moeten landelijke afspraken en landelijk beleid komen voor de oprukken- de beverrat;
- ▶ Financiële middelen die niet meer nodig zijn voor bestrijding van muskusratten inzetten voor extra inzet op bestrijding van beverratten (totaalbedrag voor deze taak mag niet omlaag);
- ▶ Omdat de tendens echter (helaas) is wat terughoudender te worden in de bestrijding van muskusratten, moeten de vangstregistraties goed gevolgd worden om, indien nodig, direct weer in te grijpen.

Beverrat

Vledder Aa

Onderhoud met maaiboot

Gemaal Mastenbroek

Constructief bestuur

Het waterschap heeft een autonome positie binnen de overheid. Het bestuur van het waterschap wordt voor het grootste deel door de burger gekozen tijdens directe verkiezingen. Een gedeelte van het bestuur bestaat uit geborgde zetels voor landbouw, natuur en bedrijven. Bestuurders voor deze zetels zijn afkomstig van brancheorganisaties. De SGP was en is voor het behoud van deze geborgde zetels. Bij de eerstvolgende verkiezingen is dat echter door een initiatiefwetsvoorstel teruggebracht naar twee zetels voor zowel landbouw (LTO) als natuur. De geborgde zetels voor bedrijven (in ons waterschap drie) verdwijnen dan. Het bestuur van het waterschap bestaat uit een dijkgraaf, leden van het dagelijks bestuur en leden van het algemeen bestuur. Dit is vergelijkbaar met de burgemeester, wethouders en raadsleden in een gemeenteraad.

Positie van Waterschap als Openbaar lichaam

Waterschappen vormen de oudste democratische bestuursvorm in ons land. In de loop der eeuwen hebben de waterschappen aangetoond de dynamiek van de tijd te volgen en bij te houden. De SGP vindt dat waterschappen daarom geen uitvoeringsorganisaties mogen zijn of worden van de rijksoverheid, provincies of gemeenten. Wel is samenwerking en afstemming van beleid tussen de verschillende medeoverheden zondermeer noodzakelijk.

Goed georganiseerd waterbeheer is voor Nederland van eminent belang, omdat grote delen van ons land beneden de zeespiegel liggen. Daarbij komt dat de kwaliteit en kwantiteit van het water in een stroomgebied nauw met elkaar samenhangen. Dit geldt ook voor grondwater en oppervlaktewater. Deze verwevenheid vraagt om een brede (integrale) kijk van het openbaar bestuur, waarin de taken inzake waterkwaliteit, waterkwaliteit en waterkering zijn samengevoegd. Het waterschap is het bestuursorgaan bij uitstek om dit te realiseren.

Wanneer de taken van het waterschap ondergebracht zouden worden bij een algemeen bestuursorgaan, zoals de provincie, gaat de samenhang in het waterbeleid verloren. Ook zal de gevoelde urgentie voor bestendig waterbeleid anderszins

wen door de neiging van politici zich op de korte termijn te richten, waardoor andere beleidsonderwerpen meer prioriteit krijgen.

Aanpassing belastingstelsel

Afgelopen jaren is in opdracht van de Unie van Waterschappen (UvW) gewerkt aan voorstellen voor een grondige wijziging van het belastingstelsel voor de waterschappen. Een nieuw stelsel moet beter uitlegbaar, transparant, robuust en rechtvaardig zijn. De voorstellen liggen nu bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Na behandeling in de Tweede en Eerste Kamer wordt verwacht dat dit in zal gaan in 2025. Wij willen voorkomen dat dit tot grote verschuivingen in de lastendruk leidt voor de verschillende groepen belastingplichtigen.

Tarieven algemeen

De SGP zal zich, zoals ze ook in de afgelopen jaren duidelijk gedaan heeft, blijven inzetten om de tarieven zo laag mogelijk vast te stellen. Zeker in deze tijd met extreem hoge inflatie, zal ons waterschap er niet aan ontkomen een deel van de inflatie niet in de tarieven te verwerken. Het zal dan noodzakelijk zijn dat een deel van onze werkzaamheden, die niet direct met veiligheid te maken hebben, wordt uitgesteld of getemporeerd. Op basis van de huidige inzichten in de forse

Dijkstoelhuis bij Den Nul

kostenstijgingen (zie meerjarenbegroting 2023-2026), zullen daarom heroverwe-
gingen in vastgesteld beleid niet buiten
schot kunnen blijven.

Concreet

- ▶ Blijvende inzet van de SGP voor zo laag
mogelijke tarieven;
- ▶ Durf, gelet om huidige ontwikkeling
van inflatie en kostenstijgingen, vast-
gesteld beleid ter discussie te stellen
als daarmee de veiligheid niet in het
geding komt;
- ▶ De SGP vindt een eerlijke kostentoede-
ling voor ingezetenen en agrariërs be-
langrijk. Door o.a. steeds meer overna-
me stedelijk water, projecten die meer
gericht zijn op recreatie enz. kan het
zijn dat de huidige kostentoedeling van
35% voor ingezetenen op een hoger
percentage vastgesteld moet worden
bij een volgende herijking.

Tarieven zuiveringsheffing voor huishoudens: 1-3 ve (vervuilingseenheden)

De belasting van huishoudens moet sim-
pel en rechtvaardig zijn. Het meten van de
vervuiling per huishouden is onmogelijk.
Het moet dus wat grofmazig. Door het
grote aantal tweepersoonshuishoudens is
de oude indeling 1 en 3 vervuilingseenhe-
den (ve) moeilijk te verdedigen (één- en
meerpersoons huishoudens). De indeling
1-2-3 sluit beter aan bij betalen naar ver-
vuilen. Bij de huidige wijze van belasting-
heffing is dit niet te ingewikkeld.
Omdat er grote verschillen zitten in wa-
terverbruik per huishouden, kunnen wa-

terschappen ook kiezen voor een heffing
op basis van drinkwaterverbruik. Dat heeft
de voorkeur van de SGP.

Bij de bepaling van de heffing voor be-
drijfsafvalwater moet ook de fosfor- en
stikstofvracht meegenomen worden.

Duurzaamheid

Ons waterschap participeert de laatste ja-
ren in verschillende projecten voor wind-
en zonne-energie. Vooral plaatsing van
windturbines roept vaak veel weerstand
op. Dat geldt ook voor zonneparken op
landbouwgrond, in gebruik voor de teelt
van gewassen.

Alternatieven als kernenergie en thorium
geven een veel evenwichtiger stroompro-
ductie. Als dat goed van de grond komt,
kan dat snel leiden tot nadelige financiële
gevolgen voor wind- en zonneparken.

Concreet

- ▶ Draagvlak in de omgeving is absolute
voorwaarde om als waterschap mee te
werken aan het plaatsen van windturbi-
nes in een bepaald gebied;
- ▶ Zonnepanelen op zoveel mogelijk da-
ken van onze gebouwen en de terrei-
nen van onze rioolwaterzuiveringen;
- ▶ Geen gebruik van goede landbouw-
gronden voor terreinen met zonnepa-
nelen;
- ▶ Volg nauwlettend de ontwikkelingen op
gebied van kernenergie en thorium.

RES/Energietransitie

In de RES (Regionale Energie Strategie)
regio's zet het waterschap zich in om bij
de verandering van de leefomgeving de

waterkwaliteit te verbeteren. De mogelijkheden van aquathermie moet worden bepleit en het individueel gebruik van WKO (warmte-koude-opslag) moet worden getemperd om op termijn geen onherstelbare grondwaterkwaliteit te krijgen. De waterschappen voeren een beleid dat gericht is op energiereductie en circulariteit op de eigen assets, bekostigd uit het eigen belastingstelsel. Hierbij krijgen de positieve business cases voorrang. Biomassa moet indien mogelijk worden hergebruikt en in de tweede plaats worden gebruikt voor de productie van biogas. Investerings in het publieke domein, buiten de wettelijke taken van het waterschap, worden buiten het belastingstelsel van de waterschappen gehouden.

Innovaties

Zowel bij processen in het zuiveringsbeheer als bij dijkversterkingen kunnen innovatieve oplossingen in beeld komen. Het waterschap moet het zoeken naar innovatieve ideeën blijven stimuleren. Deze zaken waar mogelijk samen met andere partners oppakken om kosten en risico's die hieraan verbonden zijn, te kunnen delen. Actief inzetten op het binnenhalen van subsidies voor innovaties is een must. Innovatieve projecten die ter hand genomen worden, moeten wel zicht geven op het bereiken van reële besparingen. Bij innovaties moeten we ons vooral richten op het terrein van onze kerntaken.

Innovaties die er zijn/aankomen:

- ▶ Het ontwikkelen van nieuwe technieken kan het best plaatsvinden door een klein aantal waterschappen, onderzoeksinstituten, universiteiten enz. waarbij maximaal gebruik gemaakt wordt van (Europese) subsidies. Bij voorkeur dit uitvoeren met de waterschappen in Rijn-Oost verband en in samenwerking met de STOWA;
- ▶ Hoog op de agenda staat het sterk verminderen van de uitstoot van broeikasgassen op de zuiveringen;
- ▶ Pompen en stuwen in het watersysteem moeten intelligent gestuurd

worden, rekening houdend met het verwachte weer;

- ▶ Maximaal moet ingezet worden om rioolslib opnieuw te gebruiken als bodemverbeteraar. Dit heeft de voorkeur boven de huidige verwerking;
- ▶ RWZI's kunnen een forse bijdrage leveren aan de RES'sen. Zij kunnen mogelijk energiehubs worden (warmte en elektriciteit komen samen) mede door gebruik van effluent en gedroogd slib als brandstof voor warmtenetten. Met nieuwe technieken zou slib wellicht op de RWZI's gedroogd kunnen worden waardoor de energie voor de middellange termijn beschikbaar blijft in het gebied;
- ▶ Slib verwerken voor de kortere termijn via superkritisch-vergassen (natte biomassa verhitten boven het kritische punt van water) kan veel kosten besparen en warmte en grondstoffen leveren;
- ▶ Samen met marktpartijen en onderzoeksbureaus innovatieve oplossingen zoeken voor verbetering opslag van duurzaam opgewekte energie;
- ▶ Bij investeringen in duurzaamheid als uitgangspunt nemen dat de terugverdientijd binnen de technische levensduur ligt en dat er subsidie (SDE of vergelijkbaar) is toegekend.

Internationale samenwerking

De SGP vindt internationale samenwerking geen kerntaak voor het waterschap. Zelfs wanneer er subsidie van derden beschikbaar is, zal deze samenwerking zich moeten beperken tot zaken die van direct belang zijn voor de Nederlandse waterschappen. Ook het bedrijfsleven zal direct betrokken moeten worden bij deze vormen van samenwerking.

Concreet

- ▶ Internationale samenwerking is geen kerntaak voor het waterschap;
- ▶ Zaken die wel opgepakt worden, zoveel mogelijk samen met andere waterschappen, landelijke overheid, onderzoeksinstituten, universiteiten en het bedrijfsleven doen.

Hoogwater IJsseldijk nabij Wijhe

Onze speerpunten

- ▶ Vooral blijven richten op de kerntaken van een waterschap.
- ▶ Vóór een kostenbewust waterschap.
- ▶ Durf vastgesteld beleid te heroverwegen nu de wereld, vooral sinds uitbraak oorlog in Oekraïne, compleet veranderd is.
- ▶ Blijven inzetten voor zo laag mogelijke tarieven. Dat is de beste sociale maatregel, zowel voor de echte minima, als ook voor hen die net boven de grenzen van diverse regelingen zitten.
- ▶ Behoud veenweidegebieden voor gebruik als landbouwgrond.
- ▶ Meer grondstoffen en energie terugwinnen uit afvalwater.
- ▶ Agrariërs, tegen ruimhartige vergoeding, betrekken bij onderhoud natuur.
- ▶ Goed onderhoud van watergangen. Geen verdere verschraling daarvan.
- ▶ Eerlijke metingen van waterkwaliteit, die gericht moeten zijn op lokale omstandigheden.
- ▶ Bij waterbeheer zoveel mogelijk recht doen aan alle belanghebbenden.

Waterberging Hamslag

Gemaal Zedemuden, Zwartsluis

Kandidatenlijst

waterschapsverkiezingen WDODelta 2023

Nr.	Naam:	Woonplaats:	Leeftijd:	Beroep:
1	J. (Jan) Visscher	Rouveen	67	assistent accountant
2	A. (Arie) den Uijl	Kamperveen	53	melkveehouder
3	J (Jan) van Ommeren	Hasselt	61	melkveehouder
4	W. (Wouter) Overeem	Deventer	24	chipdesigner
5	H.J. (Henk) van Leusen	Zwolle	34	melkveehouder
6	H. (Hendrik) Mulder	Staphorst	34	kalverhouder
7	R.H. (Rienk) Dekker	Hoogeveen	42	melkveehouder
8	A. (Ton) Noorland	IJsselmuiden	60	tuinder
9	H. (Hendrik) Spiker	Staphorst	41	melkveehouder
10	H. (Henk) Sleurink	Steenwijkerwold	51	melkveehouder
11	D (Dick) Aalbers	Hasselt	29	vertegenwoordiger/ melkveehouder
12	J. (Jan) Vlastuin	Dalfsen	55	melkveehouder
13	K. (Koob) Russcher	Staphorst	37	melkveehouder
14	R. (Ronald) Haveman	Witharen	47	varkenshouder/koster
15	J. (Jaap) van der Weerd	Mastenbroek	49	melkveehouder
16	A. J. (Aat) Pierik	Hasselt	41	melkveehouder
17	W. (Willem) van Harts-kamp	Hoogeveen	44	docent/vakgroepleider voortgezet onderwijs
18	J.J. (Koos) Hoepel	Kampen	64	verkoper (land- en tuin-machines), schapenhouder
19	H.J. (Harm Jan) Brouwer	Balkbrug	33	eigenaar/directeur bedrijf import/export fokvee
20	M.P. (Paul) Kaashoek	IJsselmuiden	55	tuinder
21	K. (Klaas) Huisbrink	Genemuiden	66	Fractievoorzitter SGP Zwartewaterland

Kijk voor meer informatie op:

wdodelta.sgp.nl

Volg ons op twitter:

@SGPWDODelta